

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY

KPS.430.004.2016

Nr ewid. 85/2016/P/16/001/KPS

Informacja o wynikach kontroli

WYKONANIE W 2015 R. PLANU FINANSOWEGO PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

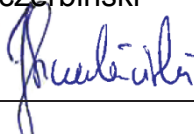
Warszawa maj 2016 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonanie w 2015 r. planu finansowego
Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

Dyrektor Departamentu Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
Jacek Szczęrbiński

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 16. maja 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	5
1. Ocena ogólna	5
2. Sprawozdawczość.....	5
3. Uwagi i wnioski.....	6
III. Wyniki kontroli wykonania w 2015 r. planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	7
1. Planowanie i realizacja przychodów Funduszu	7
2. Gospodarowanie wolnymi środkami	11
3. Planowanie i realizacja wydatków Funduszu	11
4. Sprawozdania	18
5. Księgi rachunkowe	18
6. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym	19
Załączniki.....	21

I. Wprowadzenie

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny, w okresie od 14 stycznia 2016 r. do 22 kwietnia 2016 r., na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, przeprowadziła kontrolę nr P/16/001 pt. „Wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r.”.

Celem kontroli była ocena wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej PFRON lub Fundusz) w 2015 r., ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015 r.².

W ramach planu finansowego PFRON realizowane były zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³ (zwanej dalej: *ustawą o rehabilitacji*).

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest państwowym funduszem celowym posiadającym osobowość prawną⁴. Zasady orzekania o niepełnosprawności, zadania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych oraz szczegółowe zasady gospodarki finansowej PFRON określone zostały w *ustawie o rehabilitacji* oraz w rozporządzeniach wykonawczych wydanych na jej podstawie. Organami Funduszu były: Rada Nadzorcza oraz Zarząd, a ich kompetencje wynikały z przepisów *ustawy o rehabilitacji*⁵. Wykonanie zadań określonych w *ustawie o rehabilitacji* nadzorował Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych⁶, będący sekretarzem stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i równocześnie prezesem Rady Nadzorczej PFRON. Nadzór nad Funduszem sprawował minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego⁷. W 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, zadania PFRON z zakresu gromadzenia przychodów realizowane były przez Biuro Funduszu w Warszawie, natomiast wydatki dokonywane były przez Biuro, jak i 16 oddziałów Funduszu (na podstawie limitów finansowych określanych przez Zarząd Funduszu). Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane były także przez samorządy wojewódzkie oraz powiatowe ze środków przekazanych przez Prezesa Zarządu PFRON, na podstawie algorytmu⁸ oraz przez podmioty, którym zlecono realizację zadań na podstawie zawartych umów⁹.

Gospodarka finansowa PFRON podlegała rygorom wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁰, (zwanej dalej *ustawą o finansach publicznych*), ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹ (zwanej dalej *Prawo zamówień publicznych*) i ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹² (zwanej dalej *ustawą o rachunkowości*).

¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.

² Dz. U. poz. 153, ze zm.

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.

⁴ Art. 45 ust. 1 i 2 *ustawy o rehabilitacji*.

⁵ Art. 50 i art. 51 *ustawy o rehabilitacji*.

⁶ Art. 34 *ustawy o rehabilitacji*.

⁷ Art. 45 ust. 4 *ustawy o rehabilitacji*.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 88, poz. 808 ze zm.).

⁹ Na podstawie art. 48 *ustawy o rehabilitacji*.

¹⁰ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164.

¹² Dz. U. z 2013 r. poz. 330, ze zm.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹³ wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie przychodów i wydatków nie wpłynęły na obniżenie oceny, ponieważ ich wartość nie przekroczyła przyjętych przez NIK do oceny wykonania budżetu progów istotności.

Na podstawie kontroli przychodów w kwocie 43.280,3 tys. zł (tj. 0,9% przychodów ogółem) ustalono, że zostały one prawidłowo zaplanowane i zrealizowane. Podejmowane były również działania w celu egzekwowania należności PFRON, co potwierdziło badanie próby sześciu zaległości na kwotę 27.904,2 tys. zł, stanowiącej 3,8% zaległości ogółem. Zarówno decyzje o udzieleniu ulg z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, jak i decyzje o tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON były wydawane prawidłowo pod względem merytorycznym. Potwierdziło to badanie 32 decyzji na kwotę 10.158 tys. zł, stanowiącej 5% wydanych w 2015 r. decyzji o przyznaniu ulg oraz 16 odpisów aktualizujących na kwotę 5.218,5 tys. zł, tj. 5% wartości odpisów utworzonych w 2015 r. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczące utworzenia z opóźnieniem odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON (w dwóch przypadkach spośród 16 badanych) nie miały istotnego wpływu na realizację przychodów.

W pięciu zbadanych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego przestrzegano przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych*.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania PFRON, w wyniku których dokonano wykupu lub przejęcia praw autorskich oraz kodów źródłowych do kluczowych systemów informatycznych, które wspierają realizację zadań Funduszu. Tym samym Izba wskazuje na realizację wniosku pokontrolnego NIK w zakresie kontynuowania działań dotyczących przejęcia praw majątkowych do użytkowanych systemów informatycznych, celem umożliwienia pozyskiwania usług w trybie konkurencyjnym¹⁴.

Na podstawie badania wydatków w kwocie 35.229,4 tys. zł (tj. 0,8% wydatków ogółem) ustalono, że były one dokonywane zgodnie z planem finansowym, na zadania służące realizacji celów działania Funduszu. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

2. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego PFRON w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz kwartalne sprawozdania za IV kwartał 2015 r.:

- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2015 r. planu finansowego PFRON (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania przekazywały prawdziwy obraz przychodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2015 r. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzenia kontrolowanych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te obejmujące zapisy dotyczące przychodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej¹⁵,

¹³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

¹⁴ Wniosek sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 17 kwietnia 2014 r. (Znak:KPS-4100-001-06/20140) po przeprowadzeniu kontroli pt. „Wykonania planu finansowego PFRON w 2013 r.”

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119, ze zm.).

sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁶, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹⁷.

Podstawą sporządzenia sprawozdań była ewidencja księgową prowadzona w warunkach przyjętego systemu kontroli zarządczej w zakresie finansowym, zawierającego wszystkie wymagane elementy/czynności określone w aktach prawnych i regulacjach wewnętrznych. W przyjętej koncepcji kontroli ustanowiono mechanizmy kontroli w celu ograniczenia wystąpienia ryzyka w obszarze prowadzenia ksiąg rachunkowych, sporządzania sprawozdań oraz tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności. Jednakże działanie tych mechanizmów nie było w pełni skuteczne, z uwagi na stwierdzone przez NIK w trakcie kontroli pojedyncze przypadki niewłaściwej dekretacji dowodów księgowych¹⁸ (w jednym przypadku miało to wpływ na sprawozdawczość kwartalną i roczną Funduszu) oraz opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności¹⁹. Wskazuje to na niepełną realizację trzech wniosków pokontrolnych NIK, sformułowanych po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w roku ubiegłym²⁰.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r. przedstawiona została w załączniku nr 5 do niniejszej informacji.

3. Uwagi i wnioski

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli wniosowała w wystąpieniu pokontrolnym, skierowanym w dniu 22 kwietnia 2016 r. do Prezesa Zarządu PFRON o:

- 1) doprowadzenie do wyeliminowania opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON,
- 2) wyeliminowanie przypadków dekretowania i ewidencjonowania dowodów księgowych niezgodnie z wymogami określonymi w *ustawie o rachunkowości*.

Ponadto NIK zwróciła uwagę, aby w przypadku prowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych, których wartość nie przekracza równowartości 30 tys. euro każdorazowo zamieszczać na stronie internetowej Funduszu informację o wyborze najkorzystniejszej oferty, zgodnie z zarządzeniem Prezesa Zarządu PFRON nr 117/2015 z dnia 13 października 2015 r. w sprawie realizacji zamówień publicznych z wykonawcami o wartości nieprzekraczającej 30.000 euro.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, Prezes Zarządu PFRON poinformował m.in., że:

- w terminie do dnia 15 czerwca 2016 r. planowana jest zmiana i doprecyzowanie wewnętrznych uregulowań dotyczących odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON;
- do dnia 30 września 2016 r. zostanie przeprowadzone szkolenie dla pracowników Funduszu w zakresie prawidłowego ujmowania wydatków w księgach rachunkowych;
- Dyrektor Generalny Funduszu przypomniał kierującym jednostkami organizacyjnymi Biura Funduszu o obowiązku zamieszczenia na stronie internetowej PFRON informacji o wyborze najkorzystniejszej oferty (przy prowadzeniu postępowań o udzielenie zamówień publicznych, których wartość nie przekracza równowartości 30 tys. euro).

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

¹⁸ Stanowiło to naruszenie art. 20 ust. 1 i art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości oraz załącznika nr 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.).

¹⁹ Stanowiło to naruszenie § 1 uchwały nr 43/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r. Zarządu PFRON w sprawie ewidencji odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON dalej *uchwała ws. ewidencji odpisów aktualizujących*.

²⁰ Wystąpienie pokontrolne NIK z dnia 23 kwietnia 2015 r. w zakresie wykonania planu finansowego PFRON w 2014 r. (Znak: KPS.410.001.06.2015).

III. Wyniki kontroli wykonania w 2015 r. planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

1. Planowanie i realizacja przychodów Funduszu

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie i realizację przychodów Funduszu.

Zrealizowane w 2015 r. przychody w wysokości 4.676.591,9 tys. zł były wyższe o 91.872,9 tys. zł, tj. 2%, od zaplanowanych w *ustawie budżetowej* (4.584.719 tys. zł) oraz o 7.769,4 tys. zł (0,2%), od osiągniętych w 2014 r. Głównym źródłem przychodów były obowiązkowe wpłaty pracodawców²¹ w wysokości 3.620.947,4 tys. zł, które były o 1.421,6 tys. zł, tj. 0,04% niższe od wielkości planowanej (3.622.369 tys. zł) i stanowiły 77,4% przychodów ogółem. Drugim, co do wielkości, źródłem przychodów (15,9%) była dotacja z budżetu państwa w kwocie 741.466,5 tys. zł.

Dane dotyczące przychodów Funduszu w 2015 r. zostały zawarte w załączniku nr 1 do informacji.

1.1. Należności

Na dzień 31 grudnia 2015 r. należności PFRON wyniosły 817.076,7 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych w *ustawie budżetowej* o 8.366,7 tys. zł, tj. o 1%, oraz o 46.555,3 tys. zł, tj. o 6%, wyższe od należności według stanu na koniec grudnia 2014 r. Największy udział miały należności z tytułu obowiązkowych wpłat pracodawców, które wyniosły 515.437,2 tys. zł i były o 94.562,8 tys. zł, tj. o 15,5% niższe od planowanych oraz o 15.302,7 tys. zł, tj. o 2,9% niższe niż na koniec 2014 r., na co wpływ miały m.in. działania w zakresie tworzenia, rozwiązywania i wykorzystywania odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz wzrost kwot wpłat od podmiotów po upomnieniach, jak również liczby rozliczonych podmiotów.

Zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON na koniec 2015 r. wyniosły 472.282,1 tys. zł i były niższe o 4.850,6 tys. zł, tj. o 1%, od stanu na koniec 2014 r. Wobec powyższych zaległości: wszczęto postępowanie upadłościowe na kwotę 159.201,6 tys. zł; wystawiono tytuły wykonawcze na kwotę 196.848,6 tys. zł; objęto postępowaniem upominawczym na kwotę 40.710,9 tys. zł; prowadzono postępowania w celu wydania decyzji określających wysokość zobowiązań z tytułu wpłat na PFRON na kwotę 28.771,7 tys. zł²². W wyniku działań windykacyjnych w 2015 r. z tytułu wpłat obowiązkowych odzyskano 58.939,2 tys. zł, co stanowiło 12,5% kwoty zaległości z tytułu wpłat obowiązkowych. Na pozostałe należności w kwocie 298.660,5 tys. zł²³ składały się głównie zaległości z tytułu pożyczek udzielonych zakładom pracy chronionej i osobom fizycznym w ramach programów celowych oraz nierozliczone dotacje, subwencje i środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Zaległości pozostałe²⁴ w kwocie 271.505,8 tys. zł były objęte windykacją w 2015 r. (w 2014 r. 214.012,8 tys. zł), z czego w 2015 r. wyegzekwowano 1.202,8 tys. zł, tj. 0,4%²⁵.

W roku 2015 nie wystąpiły przypadki przedawnienia należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON²⁶.

²¹ Określone w art. 21 ust. 1, art. 23, art. 31 ust. 3, pkt 1a i art. 33 ust. 4a, 7 i 7a *ustawy o rehabilitacji*.

²² Kwota obejmuje zaległości objęte decyzjami określającymi wysokość zobowiązań oraz objęte postępowaniem w celu wydania decyzji określających wysokość zobowiązań z tytułu wpłat na PFRON.

²³ W tej kwocie należności znajdują się należności Biura PFRON (288.711,3 tys. zł) i Oddziałów PFRON (9.949,1 tys. zł).

²⁴ Dotyczące innych tytułów zaległości niż wpłaty na PFRON, tj. m.in. dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, refundacji składek na ubezpieczenie społeczne i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

²⁵ Największy udział w odzyskanych należnościach miały środki pochodzące z wpłat komorniczych (69,1%), ugód (27,3%) oraz uzyskane po wezwaniach do zapłaty (1,5%).

²⁶ Dotyczy przypadków ujawnionych i spisanych ze stanu przedawnień należności.

W 2015 roku Prezes Zarządu PFRON wydał 50 decyzji na kwotę 3.950,2 tys. zł o umorzeniu zaległości z uwagi na brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję. Ponadto dokonano umorzeń na kwotę 741,7 tys. zł, gdy stwierdzono, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne. Jednocześnie Prezes Zarządu PFRON zgodnie z art. 49 ust. 5a i ust. 5b pkt 5 ww. ustawy wydał 193 decyzje o umorzeniu zaległości na kwotę 2,7 tys. zł, gdy wysokość zaległej wpłaty nie przekraczała pięciokrotnej kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Za nieściągalne uznano także dochodzone w trybie postępowania upadłościowego, zaległości sześciu podmiotów na kwotę 2.634,5 tys. zł w związku z oddaleniem przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzeniem postępowania upadłościowego, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania.

Badaniem objęto sześć spośród 20 największych zaległości objętych windykacją przez PFRON o łącznej wartości 27.904,2 tys. zł²⁷. Zaległości w badanej próbie dotyczyły nienależnie pobranych środków przyznanych tytułem dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz refundacji składek na ubezpieczenia społeczne; środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych podlegających zwrotowi; niewywiązywania się dłużników ze spłaty środków z tytułu umowy pożyczki udzielonej na prowadzenie działalności gospodarczej oraz odszkodowania z tytułu nienależnie pobranych dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. W badanych sprawach PFRON podejmował działania dla odzyskania zaległości obejmujące m.in. wzywanie dłużników do zwrotu nienależnie pobranych kwot, wystawianie upomnień, a w przypadku braku wpłaty po przekazaniu upomnienia, wystawianie tytułów wykonawczych i kierowanie ich do właściwych pod względem terytorialnym organów egzekucyjnych, bądź kierowanie na drogę postępowania sądowego. Podejmowano także działania w celu ustalenia majątku dłużników poprzez wzywanie zobowiązanych na podstawie art. 6 § 1d ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²⁸ do złożenia oświadczeń o posiadanych majątku lub źródłach dochodu. Kierowano do organów egzekucyjnych zapytania o stan postępowania egzekucyjnego, w tym o skuteczne zastosowanie środków egzekucyjnych przerywających bieg przedawnienia. W czterech sprawach nie odzyskano w 2015 r. zadłużenia z uwagi na umorzenie egzekucji skarbowej w dwóch przypadkach, wczesny etap prowadzenia postępowania oraz oczekiwanie na sporządzenie listy wierzytelności przez sąd. W wyniku prowadzonych przez PFRON działań windykacyjnych w badanej próbie zaległości nie stwierdzono przypadków dopuszczenia do ich przedawnienia.

W Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych prowadzona była w 2015 r. ewidencja podmiotów zobowiązanych do obowiązkowych wpłat na PFRON. System Ewidencji Poboru Wpłat (SEPW) jest zarejestrowany w ogólnokrajowym, jawnym rejestrze zbiorów danych osobowych, prowadzonym przez Generalnego Inspektora Danych Osobowych. W SEPW na koniec 2015 r. zaewidencjonowanych było 133.843 pracodawców, tj. o 4.746 pracodawców więcej niż na koniec 2014 r.

1.1.1. W 2015 r. utworzono odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON w kwocie 104.168,1 tys. zł (80,1% planu), co stanowiło wzrost o 12.659,4 tys. zł (13,8%) w porównaniu do 2014 r. W 2015 r. rozwiązano odpisy aktualizujące na kwotę 115.036,7 tys. zł w związku ze spłatą należności lub złożeniem deklaracji korygujących oraz wydaniem decyzji określających zobowiązanie w niższej wysokości niż wynikające z deklaracji, co w stosunku do 2014 r. stanowiło wzrost o 60.052,8 tys. zł. Ponadto, wykorzystano odpisy w kwocie 41.130,4 tys. zł, w związku z brakiem należnych wpłat na PFRON, spowodowanym likwidacją podmiotu oraz decyzją o umorzeniu należności w przypadku całkowitej nieściągalności²⁹. Stan odpisów aktualizujących na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniósł 460.339,9 tys. zł i był niższy od stanu na dzień 1 stycznia 2015 r. o 51.999 tys. zł.

²⁷ Kwota kapitału skierowana do windykacji.

²⁸ Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, ze zm.

²⁹ Zgodnie z art. 49 ust. 5a ustawy o rehabilitacji zaległości z tytułu wpłat, odsetki za zwłokę lub opłata prolongacyjna mogą być umarzane w całości lub w części decyzją Prezesa Zarządu Funduszu wyłącznie w przypadku ich całkowitej nieściągalności.

Pełnomocnicy Prezesa Zarządu PFRON w 2015 r. wydali 19 decyzji o utworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności na kwotę 105.305,4 tys. zł, które objęły 5.113 podmiotów.

Po kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 2014 r. NIK sformułowała wniosek dotyczący wyeliminowania opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON. W ramach realizacji wniosku podjęto działania obejmujące: wprowadzenie w systemie informatycznym NEO³⁰ mechanizmu zgłaszania zaległości starszych niż 9 miesięcy. Ponadto w informacji o stanie salda podmiotu oraz w projekcie decyzji ratalnej uwzględniono dane o złożonym wniosku o utworzenie odpisów. Wprowadzono także do zakresów obowiązków pracowników Wydziału Wpłat Obowiązkowych zapisy dotyczące działań w zakresie odpisów aktualizujących wartość należności.

Szczegółowym badaniom poddano odpisy aktualizujące utworzone³¹ na zaległości z lat 2009 – 2015 dla 16 podmiotów na kwotę 5.218,5 tys. zł, co stanowiło 5% kwoty wydanych w 2015 r. decyzji (105.305,4 tys. zł)³². W badanych przypadkach odpisy tworzono dla pracodawców posiadających zaległości we wpłatach na PFRON co, do których od terminu wymagalności upłynęło minimum 9 miesięcy oraz dla pracodawców objętych postępowaniem egzekucyjnym, postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości, co do których sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości oraz tych, którzy złożyli wniosek o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat.

Zgodnie z § 1 *uchwały ws. ewidencji odpisów aktualizujących* w przypadku pracodawców objętych postępowaniem egzekucyjnym, postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości oraz tych, którzy złożyli wniosek o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat, należy tworzyć odpisy aktualizujące niezwłocznie po zaistnieniu określonych przesłanek.

W dwóch z 16 badanych spraw (tj. w 12,5%) dotyczących podmiotu, który złożył wniosek o rozłożenie na raty zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, a także podmiotu postawionego w stan upadłości, odpisy aktualizujące utworzono odpowiednio po 92 oraz 265 dniach od zaistnienia przesłanek wskazujących na konieczność ich utworzenia. Było to spowodowane w pierwszym przypadku opóźnieniem związanym z wdrażaniem mechanizmów automatyzacji tworzenia odpisów, a w drugim omyłką pracownika.

NIK zauważa, że stwierdzone nieprawidłowości w zakresie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wskazują na niepełną realizację wniosku pokontrolnego sformułowanego po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w roku ubiegłym, dotyczącego wyeliminowania opóźnień w ich tworzeniu.

1.2. Ulgi we wpłatach na PFRON

W 2015 r. do PFRON wpłynęły 684 wnioski od pracodawców o udzielenie ulg we wpłatach na PFRON (o rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności lub umorzenie zaległości). Prezes Zarządu PFRON wydał w 2015 r. 837 decyzji³³ w przedmiocie ulg, z czego w 199 przypadkach odmówił przyznania ulgi, natomiast w 638 przypadkach przyznał ulgi we wpłatach na PFRON, na kwotę główną 35.540 tys. zł. Dotyczyły one:

- rozłożenia na raty – 344 decyzje na kwotę 25.573 tys. zł,
- umorzenia zaległości – 260 decyzji na kwotę 7.329 tys. zł
- odroczenia terminu płatności – 34 decyzje na kwotę 2.638 tys. zł.

³⁰ System dedykowany z uwagi na specyfikę zadań, wspiera proces obsługi pracodawców zobowiązanych oraz zwolnionych z obowiązkowych wpłat na PFRON jak również proces windykowania należnych wpłat.

³¹ W okresie od 9 września do 31 grudnia 2015 r.

³² Różnica w wysokości kwot odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wynikająca z decyzji Pełnomocników Prezesa Zarządu PFRON oraz z kwot odpisów faktycznie zaksięgowanych wynikała z upływu czasu pomiędzy podjęciem decyzji o utworzeniu odpisu a jego zaksięgowaniem.

³³ Decyzje w przedmiocie ulg wydane przez Prezesa Zarządu PFRON w 2014 r. dotyczyły także wniosków złożonych przez pracodawców w 2014 r. oraz spraw podejmowanych z urzędu.

Kontrolą objęto 32 decyzje na kwotę 10.158 tys. zł, co stanowiło 5% wydanych w 2015 r. decyzji o przyznaniu ulg. W badanej próbie, 13 decyzji dotyczyło umorzenia zaległości, natomiast 19 decyzji dotyczyło rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności. Analiza badanych spraw wykazała, że strony postępowań nie składały odwołań od decyzji Prezesa Zarządu PFRON do organu II instancji. Prezes Zarządu PFRON przyznawał ulgi w spłacie należności (rozkładał je na raty, odraczał termin płatności, umarzał zaległości) po dokonaniu analizy zebranego materiału dowodowego i przy uwzględnieniu sytuacji finansowej zobowiązanych podmiotów. Podstawowymi wskaźnikami przy podejmowaniu decyzji o rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności był wskaźnik bieżącej płynności oraz wskaźnik zadłużenia ogółem. Brano również pod uwagę wcześniej zastosowane ulgi i wywiązywanie się z warunków określonych w decyzjach. Ulgi przyznawano w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem pracodawcy lub interesem publicznym, zgodnie z art. 49 ust. 5c ustawy o rehabilitacji. W decyzjach umarzających wierzytelność wskazywano na zaistnienie przesłanek całkowitej nieściągalności, tj. brak majątku, z którego można by prowadzić egzekucję i/lub gdy oczywistym było, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne, bądź oddalenie przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzenie postępowania upadłościowego z przyczyn, o których mowa w art. 13 oraz w art. 361 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe³⁴. W decyzjach prawidłowo naliczano opłaty prolongacyjne, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa³⁵ (zwanej dalej *Ordynacją podatkową*) i § 11 i § 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r.³⁶ Decyzje w przedmiocie ulg wydawano w terminach zgodnych z art. 139 *Ordynacji podatkowej*, natomiast w przypadku 8 badanych spraw (tj. 25%), zgodnie z 140 § 1 *Ordynacji podatkowej* informowano strony o braku możliwości załatwienia sprawy w terminie i wyznaczano nowe terminy załatwienia sprawy, których dochowywano.

W przypadku jednego postępowania dotyczącego wydania decyzji w sprawie rozłożenia na raty zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON w dniu 29 grudnia 2015 r. wyznaczono stronie 7-dniowy termin na zapoznanie się oraz wypowiedzenie się w sprawie zebranego materiału dowodowego, natomiast decyzję w przedmiocie ulgi wydano dzień później. Nie umożliwiono tym samym stronie skorzystania z jej uprawnienia do przedstawienia swojego stanowiska w sprawie zebranego materiału dowodowego, wbrew zapisom art. 123 § 1 *Ordynacji podatkowej*. Działanie to miało na celu zapobieżenie przedawnieniu zobowiązania, które z przyczyn niezawinionych przez PFRON³⁷ uległo przedawnieniu z dniem 1 stycznia 2016 r.

Uniemożliwienie stronie skorzystania z uprawnienia do przedstawienia swojego stanowiska, nie miało istotnego wpływu na wynik postępowania, bowiem decyzja w przedmiocie przyznania ulgi została wydana na korzyść wnioskodawcy. Strona nie złożyła odwołań od ww. decyzji i reguluje raty zgodnie z określonym przez PFRON harmonogramem. Stwierdzono, że czas trwania postępowania ws. udzielenia ulgi wyniósł 20 dni, zatem dochowano terminu określonego w art. 139 § 1 *Ordynacji podatkowej*.

Zdaniem NIK, postępowania w sprawie udzielenia ulgi we wpłatach na PFRON należy prowadzić w sposób umożliwiający stronom wypowiedzenie się w sprawie zebranego materiału dowodowego, zgodnie z przepisami *Ordynacji podatkowej*.

³⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 233, ze zm.

³⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 613, ze zm.

³⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Dz. U. Nr 165, poz. 1373, ze zm.).

³⁷ Z uwagi na stopień skomplikowania sprawy oraz konieczność zgromadzenia obszernego materiału dowodowego wyznaczano nowe terminy załatwienia sprawy, a efektywny czas trwania postępowania w sprawie określenia wartości zobowiązania był zgodny z przepisami *Ordynacji podatkowej*. Ponadto w trakcie postępowania strona wniosła odwołanie od decyzji Prezesa Zarządu PFRON określającej wartość zobowiązania do Ministra PiPS, który 17 lipca 2015 r. uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia wskazując, że rozstrzygnięcie wymaga dalszego postępowania wyjaśniającego. Ostateczna decyzja Prezesa Zarządu PFRON określająca wartość zobowiązania została wydana w dniu 13 listopada 2015 r.

2. Gospodarowanie wolnymi środkami

PFRON w 2015 r. zgodnie z wymogami określonymi w art. 48 *ustawy o finansach publicznych* lokował wolne środki z wyłączeniem dotacji, o których mowa w art. 46 a ust. 1 *ustawy o rehabilitacji*, a także środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, w formie depozytów overnight lub depozytów terminowych na rachunku Ministra Finansów na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie³⁸ oraz umowie z BGK³⁹, który był jedynym bankiem obsługującym Fundusz. Decyzje o wysokości lokowania wolnych środków dokonywane były na podstawie przeprowadzanej analizy płynności finansowej z uwzględnieniem prognozowanych przychodów i wydatków oraz zasad monitorowania płynności finansowej określonych w Zarządzeniu Prezesa PFRON⁴⁰. Fundusz przekazywał do Ministerstwa Finansów miesięczne informacje dotyczące lokat w formie depozytów terminowych, wskazując kwoty oraz daty rozpoczęcia i zakończenia trwania lokat. Działając na podstawie § 4 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie wolnych środków* składano dyspozycje utworzenia depozytów terminowych, wskazując kwotę oraz dzień utworzenia i zwrotu środków. Dyspozycje, zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami w tym zakresie⁴¹, były akceptowane jednoosobowo przez członka Zarządu PFRON lub dwuosobowo przez pełnomocników Zarządu. W 2015 r. w formie 29 dyspozycji dotyczących depozytów terminowych, PFRON przekazywał do Ministra Finansów środki w kwotach po 50.000 tys. zł, na okresy od 12 do 74 dni. W 2015 r. nie wystąpiły przypadki złożenia dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe. Przychody z tytułu odsetek z ww. lokat w 2015 r. wyniosły łącznie 2.796,1 tys. zł.

PFRON lokował także środki na depozyty typu overnight na rachunku Ministra Finansów w BGK, zgodnie z zapisami *rozporządzenia w sprawie wolnych środków*, zasadami określonymi w umowie bankowej i wewnętrznych uregulowaniach. Fundusz na lokaty overnight przekazywał w depozyt u Ministra Finansów każdego dnia kwotę wolnych środków zgromadzonych na rachunkach, które nie zostały przekazane w depozyt terminowy i nie zostały wydatkowane w danym dniu. Z tytułu lokat overnight przychody PFRON w 2015 r. wyniosły łącznie 1.643,0 tys. zł.

3. Planowanie i realizacja wydatków Funduszu

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie i wydatkowanie środków PFRON.

Wydatki Funduszu w 2015 r. zostały zrealizowane w kwocie 4.600.150 tys. zł, co stanowiło 95,7% planu po zmianach. Wydatki te były o 3,4.% niższe od wydatków poniesionych w 2014 r. Zarząd Funduszu dokonał dwóch zmian w zakresie wydatków – po uzyskaniu pozytywnych opinii Komisji Finansów Publicznych oraz zgody Ministra Finansów. Zmiany te polegały na przeniesieniu wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu. Były one uzasadnione m.in. wpływem większej niż prognozowano liczby wniosków o dofinansowanie, złożonych przez osoby niepełnosprawne w ramach programu „Aktywny samorząd”; większymi niż planowano potrzebami osób niepełnosprawnych, zgłoszonymi przez samorządy powiatowe do Zarządu PFRON; niższym niż prognozowano wydatkowaniem środków w ramach zadania „Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych”.

Dane dotyczące wydatków Funduszu zostały zawarte w załączniku nr 1 do informacji.

3.1. Realizacja przez Fundusz zadań określonych w *ustawie o rehabilitacji*

Zrealizowane przez PFRON wydatki w wysokości 4.600.150 tys. zł zostały wykorzystane na:

³⁸ Dz. U. poz. 1864, dalej: *rozporządzenie w sprawie wolnych środków*.

³⁹ Umowa Rachunku bankowego z dnia 28 kwietnia 2011 r. zawarta z Bankiem Gospodarstwa Krajowego dotycząca prowadzenia rachunków bankowych bieżących i pomocniczych dla Funduszu.

⁴⁰ Zarządzenie nr 50/2015 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie monitorowania płynności finansowej Funduszu oraz poprzednio obowiązujące zarządzenie nr 105/2013 z dnia 16 września 2013 r.

⁴¹ Instrukcja nr I-6.1-02 „Lokowanie wolnych środków PFRON w formie depozytu u Ministra Finansów”.

1. realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych - 4.276.126,5 tys. zł (93% wydatków ogółem);
2. działalność bieżącą Funduszu - 324.023,5 tys. zł⁴² (7% wydatków ogółem).

W strukturze wydatków dotyczących rehabilitacji osób niepełnosprawnych największy udział miały wydatki w łącznej kwocie 3.996.215,4 tys. zł (93,5%) poniesione na: dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wypłacone pracodawcom, programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON, zadania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych przez fundacje i organizacje pozarządowe oraz przez samorządy wojewódzkie i powiatowe.

Finansowe i rzeczowe wykonanie przez PFRON zadań określonych w planie finansowym, przedstawiało się następująco:

Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych

Na realizację tego zadania wydatkowano 2.903.835,9 tys. zł, tj. 63,1% ogółu wydatków Funduszu. Stanowiły one 97,4% planu po zmianach i były niższe o 1,8% od środków wydatkowanych na ten cel w 2014 r. Struktura wypłaconego dofinansowania w 2015 r. przedstawiała się następująco:

- 1.630.147,5 tys. zł przekazano zakładom pracy chronionej, dalej: *ZPCH* (tzw. rynek chroniony);
- 1.273.592 tys. zł przekazano zakładom innym niż *ZPCH* (tzw. rynek otwarty);
- 96,4 tys. zł przekazano zakładom mieszanym⁴³.

Dane dotyczące liczby pracodawców, którym wypłacono dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz wartość tego dofinansowania przedstawiono w załączniku nr 2 do informacji.

Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych

W ramach tego zadania Fundusz wypłacił 89.901,1 tys. zł, tj. 95% planu po zmianach. Środki wydatkowane na to zadanie były wyższe o 4.131,2 tys. zł od środków poniesionych w 2014 r., tj. o 4,8%.

Z tej kwoty wypłacono: 85.298,6 tys. zł na ubezpieczenie 31.651 osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą i 4.556,4 tys. zł na ubezpieczenie 3.337 niepełnosprawnych rolników lub zobowiązanych do płacenia składek za niepełnosprawnego domownika oraz 46,2 tys. zł na ubezpieczenie 12 niepełnosprawnych pracowników.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana przez samorządy powiatowe i wojewódzkie

Samorządy powiatowe i wojewódzkie ze środków PFRON wydatkowały kwotę 913.824,6 tys. zł, tj. 99,8% wielkości planowanej i 103,9% środków wykorzystanych na te cele w 2014 r.

Samorządy powiatowe na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz na obsługę tych zadań wydatkowały środki w wysokości 764.557,2 tys. zł, tj. 99,8% środków zaplanowanych, na dofinansowanie m.in.:

- kosztów tworzenia oraz działania 700 warsztatów terapii zajęciowej (390.062,9 tys. zł), których uczestnikami było 26.013 osób niepełnosprawnych;
- zaopatrzenia 204.801 osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (161.030,1 tys. zł);
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla 17.130 osób niepełnosprawnych (60.535,6 tys. zł);
- turnusów rehabilitacyjnych, z których skorzystało 59.506 osób niepełnosprawnych (54.858,9 tys. zł).

Samorządy wojewódzkie na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wydatkowały środki w wysokości 149.267,4 tys. zł, co stanowiło 99,5% wielkości planowanej, a wydatki dotyczyły głównie dofinansowania: kosztów działania i tworzenia 104 zakładów

⁴² Z tego 300.394,2 tys. zł poniesiono na wydatki bieżące własne PFRON, 23.629,3 tys. zł na wydatki i zakupy inwestycyjne własne PFRON.

⁴³ Pracodawca, który w złożonych dokumentach na pracowników niepełnosprawnych wykazał część etatu pracownika u pracodawcy prowadzącego *ZPCH* oraz część etatu u pracodawcy nieprowadzącego *ZPCH*.

aktywności zawodowej (81.236,2 tys. zł) oraz robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych dla 135 inwestorów (48.522,8 tys. zł)⁴⁴.

Kontrola terminowości przekazywania środków przez Fundusz samorządów w dwóch wybranych miesiącach 2015 r. (w maju i listopadzie) wykazała, że wnioski o wypłatę środków realizowane były przez PFRON w terminie wskazanym w § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków PFRON samorządów wojewódzkim i powiatowym (14 dni od daty zarejestrowania wniosków w PFRON).

Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej na rzecz osób niepełnosprawnych

Wydatkowano na ten cel 21.117,8 tys. zł, tj. 44% planu po zmianach (stanowiło to 31,1% środków wydatkowanych w 2014 r.). W ramach tego zadania sfinansowano realizację ośmiu projektów, dla których PFRON był beneficjentem systemowym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013⁴⁵. W okresie sprawozdawczym wsparciem objęto 4.597 osób niepełnosprawnych, tj. o 97 osób więcej niż planowano (tj. o 2,2%).

Niższe wydatkowanie środków w ramach przedmiotowego zadania wynikało z przyczyn niezależnych od PFRON, dotyczących późniejszego uruchomienia naborów wniosków o dofinansowanie w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i nierozpoczęcia działań w projektach konkursowych współfinansowanych ze środków UE. Ponadto w zakończonych projektach realizowanych w ramach PO KL 2007-2013 powstały oszczędności w wysokości 4.148,2 tys. zł.

Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych

Na ten cel wydatkowano 52.213,1 tys. zł⁴⁶, tj. 87% planu. W tej kwocie 26.106,5 tys. zł stanowiła dotacja celowa budżetu państwa⁴⁷, którą wykorzystano w 87% – zgodnie z przeznaczeniem. Niższe wykorzystanie dotacji na to zadanie wynikało m.in. z dokonanych przez gminy korekt złożonych wniosków o przekazanie przez PFRON kwoty rekompensującej utracone dochody⁴⁸. Niewykorzystane środki z dotacji w kwocie 3.893,5 tys. zł zostały zwrócone na rachunek bankowy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 30 grudnia 2015 r. Środki poniesione na to zadanie były o 2.054,4 tys. zł wyższe od środków poniesionych w roku poprzednim, tj. o 4,1%.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana przez fundacje i organizacje pozarządowe⁴⁹

W 2015 r., stosownie do postanowień art. 36 *ustawy o rehabilitacji*, Fundusz zlecał fundacjom i organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Na realizację 787 projektów PFRON wypłacił łącznie 178.456,9 tys. zł, co stanowiło

⁴⁴ Zgodnie z art. 35 ust. 1 *ustawy o rehabilitacji*.

⁴⁵ PFRON realizuje: Priorytet I Zatrudnienie i Integracja społeczna Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej, Poddziałanie 1.3.6 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - projekty systemowe.

⁴⁶ Ze środków na to zadanie dokonano następujących wypłat gminom: wypłata w dniu 26 maja 2015 r. w kwocie 26.965,1 tys. zł dla 321 gmin, wypłata w dniu 12 października 2015 r. w kwocie 25.254,8 tys. zł dla 316 gmin.

⁴⁷ Zgodnie z art. 46a ust. 1 pkt 2 *ustawy o rehabilitacji*, Fundusz otrzymuje dotację celową m.in. na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień – w wysokości 50% utraconych przez nich dochodów.

⁴⁸ Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków PFRON (Dz. U. Nr 166, poz. 1616, ze zm.) gmina ma prawo do złożenia korekty wniosku w terminie 14 dni od dnia wyjścia na jaw okoliczności uzasadniających złożenie korekty.

⁴⁹ Minister PIPS w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz. U. Nr 29, poz. 172, ze zm.) szczegółowo określił, jakie rodzaje zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej mogą być zlecane do realizacji ze środków PFRON fundacjom oraz organizacjom pozarządowym. Do zadań tych należy m.in. prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek, organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby, prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych.

98,6% planu po zmianach. W stosunku do roku poprzedniego środki wykorzystane na ten cel były niższe o 15,4%.

W wyniku badania próby 43 wniosków o zlecenie realizacji zadań na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji (wybranych spośród 678 wniosków), co stanowiło 6,3% wszystkich wniosków złożonych w ramach XXIV konkursu w Biurze PFRON⁵⁰ stwierdzono m.in., że: wnioski o dofinansowanie zostały złożone w Biurze PFRON w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie; oceny wniosków dokonano zgodnie z zapisami *Zasad wspierania realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym przez PFRON*⁵¹; cele projektów, które uzyskały dofinansowanie ze środków PFRON zawierały się w jednym z celów programowych wskazanych w ogłoszeniu o konkursie.

Kontrolą objęto realizację trzech umów o wartości 811,4 tys. zł (w ramach, których wypłacono w 2015 r. 390 tys. zł)⁵² po przeprowadzonym w 2015 r. XXIV konkursie o zlecenie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. W wyniku przeprowadzonego badania próby nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrola prawidłowości zastosowanych sposobów publikacji ogłoszenia XXIV konkursu ofert oraz jego wyników wykazała, że w Biurze PFRON przestrzegano przepisów określonych w art. 13 ust. 3 i art. 15 ust. 2j ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵³.

Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Na to zadanie wydatkowano 98.004,3 tys. zł, co stanowiło 92,7% planu po zmianach i 68,1% środków wydatkowanych w 2014 r. Ze środków tych sfinansowano realizację sześciu programów. Kontrola wydatków poniesionych przez Funduszu w ramach programu „Wsparcie Inicjatyw”, na kwotę 388,8 tys. zł, nie wykazała nieprawidłowości.

Dofinansowanie w wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej

Środki wydatkowane na to zadanie wyniosły 1.511,2 tys. zł, co stanowiło 60,5% planu po zmianach. Wydatkowana kwota była niższa od kwoty wydatkowanej w 2014 r. o 34,9%. Ze środków na to zadanie dofinansowanych zostało 95 ZPCH, w których zatrudnionych było 7.207 osób niepełnosprawnych. Przyczynami wydatkowania niższych środków było m.in. niewypłacenie pełnej wysokości planowanych środków z uwagi na niewywiązywanie się pracodawców z warunków zawartych w umowach oraz nieterminowe przedkładanie przez pracodawców dokumentów stanowiących podstawę do przekazania środków z PFRON.

Szczegółowe badanie wydatków na łączną kwotę 157,2 tys. zł poniesionych na realizację trzech umów o najwyższej wartości⁵⁴ wykazało, że udzielenie dofinansowania ze środków PFRON było zgodne z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie pomocy finansowej udzielanej pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej ze środków PFRON⁵⁵.

Zwrot kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń ZPCH oraz kosztów transportowych i administracyjnych, dotyczący wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych⁵⁶

Na to zadanie wykorzystano 5.864,5 tys. zł, tj. 93% planu po zmianach. W ramach tych środków dokonano zwrotu części kosztów: budowy lub przebudowy obiektów i pomieszczeń zakładów; kosztów

⁵⁰ Pozostających w kompetencji Biura PFRON (bez uwzględnienia 60 wniosków będących w kompetencji Oddziałów PFRON).

⁵¹ Przyjęte przez Zarząd PFRON uchwałą nr 61/2013 z dnia 18 września 2013 r. Na mocy uchwały nr 86/2013 z dnia 12 grudnia 2013 r. i uchwały nr 72/14 z dnia 11 września 2014 r. Zarząd Funduszu wprowadził zmiany do ww. uchwały.

⁵² Tj. wszystkie umowy zawarte w 2015 r., w których dokonano wypłaty I transzy dofinansowania.

⁵³ Dz. U. z 2016 r. poz. 239, ze zm.

⁵⁴ Łączna wartość badanych umów wyniosła 220,2 tys. zł.

⁵⁵ Dz. U. poz. 1975.

⁵⁶ Zgodnie z art. 32 ust. 2 pkt 2 ustawy o rehabilitacji taki zwrot i może być przyznany pracodawcy prowadzącemu ZPCH, u którego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 50%.

transportowych i administracyjnych 120 ZPCH, w których zatrudnionych było 19.018 osób niepełnosprawnych (w przeliczeniu na etaty).

Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami samorządu terytorialnego na terenie, których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju lub nie utworzono warsztatu terapii zajęciowej albo zakładu aktywności zawodowej

Oddziały PFRON wydatkowały 2.568,9 tys. zł (co stanowiło 90,2% planu po zmianach i 4,4% środków wydatkowanych w 2014 r.) na dofinansowanie 12 projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” w ramach, których wsparciem objęto 963 osoby niepełnosprawne. Niższe wykorzystanie środków wynikało m.in. z oszczędności uzyskanych w wyniku prowadzonych w projektach postępowań przetargowych na wykonanie robót i usług, jak również przedstawianie do rozliczenia kosztów niekwalifikowalnych.

Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz oraz analiz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

Wydatkowano 1.285,9 tys. zł (co stanowiło 36,7% planu po zmianach), m.in. na realizację sześciu umów, których przedmiotem było dofinansowanie projektów badawczych. Niższe niż planowano wykorzystanie środków wynikało głównie z: niewypłacenia dofinansowania dla części wniosków, które nie zostały pozytywnie rozpatrzone przez Zarząd PFRON, z nieterminowego przedkładania przez beneficjentów dokumentów stanowiących podstawę do przekazania kolejnej transzy środków PFRON⁵⁷. W wyniku szczegółowego badania umowy o dofinansowanie ze środków PFRON jednego projektu w ramach, której wypłacono 527,3 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości w jej realizacji.

Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się⁵⁸

Oddziały PFRON wydatkowały 1.510,7 tys. zł, tj. 86,3% planu po zmianach na realizację 2.537 umów. Niższe niż planowano wydatkowanie środków na to zadanie wynikało m.in. z rezygnacji (w okresie od września do grudnia 2015 r.) przez beneficjentów z realizacji zawartych umów.

3.2. Wydatki bieżące (własne PFRON) oraz wydatki i zakupy inwestycyjne (własne PFRON)

W planie finansowym PFRON na wydatki bieżące (własne) zaplanowano środki w wysokości 336.247 tys. zł, w tym 141.247 tys. zł na wydatki związane z działalnością Funduszu, a 195.000 tys. zł na odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności. Zrealizowane wydatki w kwocie 300.394,2 tys. zł (89,3% planu) poniesione zostały na działalność PFRON – 113.753,7 tys. zł (80,5% planu) oraz na ww. odpis – 186.640,5 tys. zł (95,7% planu). Kwota poniesionych wydatków była wyższa o 16.131,3 tys. zł od wydatków poniesionych w 2014 r., co wynikało głównie z wyższego w stosunku do 2014 r. odpisu aktualizującego wartość należności. Głównymi przyczynami niższej realizacji zaplanowanych wydatków bieżących były m.in. mniejsze od szacowanych ceny oferowanych robót, dostaw i usług, a także niższe niż planowano wydatkowanie środków na usługi serwisowe infrastruktury informatycznej.

Wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne (własne)⁵⁹ zrealizowano w kwocie 23.629,3 tys. zł (co stanowiło tylko 37,7% planu). Z kwoty tej sfinansowano m.in. zakup praw autorskich do systemów informatycznych: SODiR⁶⁰, NEO i SOF2⁶¹ (14.145 tys. zł); modyfikacje użytkowanych w PFRON systemów informatycznych (6.028 tys. zł); zakup samochodów na potrzeby Biura Funduszu i Oddziałów

⁵⁷ Zgodnie z § 3 umowy o dofinansowanie realizacji projektu w ramach art. 47 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy o rehabilitacji uruchomienie kolejnej transzy środków PFRON było uwarunkowane rozliczeniem przez beneficjentów, co najmniej 60% poprzedniej transzy otrzymanych środków.

⁵⁸ Dz. U. Nr 209, poz. 1243, ze zm.

⁵⁹ Dotyczące funkcjonowania Biura Funduszu i jego Oddziałów.

⁶⁰ System Obsługi Dofinansowań i Refundacji, służący do rejestrowania i obsługi wniosków o dofinansowanie, wpływających do PFRON wraz z modulem Front-End, tj. z wyodrębnioną częścią systemu, w której realizowana jest elektroniczna komunikacja z beneficjentem.

⁶¹ System obsługi finansowej wspierający kontrolę i ewidencję procesów finansowych związanych z działalnością statutową oraz wewnętrzną w ramach obszarów: księgowości, spraw pracowniczych, ewidencji środków majątkowych, obsługi dofinansowań i pożyczek, windykacji cywilno-prawnej.

(772,1 tys. zł) oraz wymianę dźwigów osobowych w siedzibie Funduszu (864,4 tys. zł). Niższa realizacja tych wydatków wynikała m.in. z konieczności rezygnacji z wydatkowania zaplanowanych środków na zadania ujęte w Strategii Informatyzacji PFRON, w związku z jej zmianą przez Zarząd PFRON⁶², jak również z przesunięcia w czasie zakupu infrastruktury serwerowej i budowy zapasowego centrum przetwarzania danych⁶³. Ponadto, poniesiono niższe niż przewidywano wydatki związane z funkcjonowaniem elektronicznego systemu obiegu dokumentów z uwagi na uzyskanie nieodpłatnego oprogramowania z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego⁶⁴.

3.2.1. Kontrolą objęto wydatki poniesione przez PFRON w 2015 r. w łącznej kwocie 33.344,7 tys. zł⁶⁵, co stanowiło 42,5% wydatków bieżących na utrzymanie Funduszu, wydatków osobowych niezaliczanych do wynagrodzeń i wydatków i zakupów inwestycyjnych (własnych)⁶⁶. Wydatki te dokonywane były zgodnie z planem finansowym PFRON, na zakupy i usługi służące realizacji celów działania Funduszu.

W ramach badanych wydatków analizą objęto pięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego powyżej 30.000 euro, o łącznej wartości 67.154,1 tys. zł, wybranych spośród 29 realizowanych w 2015 r. w Biurze Funduszu o łącznej wartości 73.388,4 tys. zł. W odniesieniu do próby postępowań, w okresie objętym kontrolą poniesiono wydatki w wysokości 14.680 tys. zł, a postępowania te dotyczyły:

- robót budowlanych w zakresie wymiany trzech dźwigów osobowych – postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego,
- zakupu kart podarunkowych – postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego,
- zakupu samochodów - postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego,
- zakupu usług serwisu pogwarancyjnego i utrzymania sprzętu informatycznego oraz utrzymania, modyfikacji i zakupu autorskich praw majątkowych systemu SODiR – postępowanie w trybie z wolnej ręki.

W wyniku badania próby pod kątem prawidłowości wyboru trybu wyłonienia wykonawcy i przeprowadzenia postępowania, na podstawie analizy dokumentów źródłowych ustalono, że postępowania przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych*. Tym samym PFRON zrealizował wniosek pokontrolny NIK (sformułowany po ubiegłorocznej kontroli) w zakresie przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na usługi informatyczne w sposób sprawny i bez zbędnej zwłoki w celu zapewnienia ciągłości umów i wyeliminowania przypadków ich obowiązywania przed datą zawarcia umowy o świadczenie usług.

W wyniku badania próby 18 postępowań o udzielenie zamówienia o wartości nieprzekraczającej równowartości 30 tys. euro o łącznej wartości 330 tys. zł⁶⁷ stwierdzono, że postępowania za wyjątkiem jednego przypadku zostały przeprowadzone zgodnie z zarządzeniem Prezesa Zarządu PFRON nr 117/2015 z dnia 13 października 2015 r. w sprawie realizacji zamówień publicznych z wykonawcami o wartości nieprzekraczającej 30 tys. euro⁶⁸. Przy realizacji wydatku na kwotę 92,9 tys. zł, dotyczącego zakupu urządzenia wielofunkcyjnego w procesie wyboru najkorzystniejszej oferty stwierdzono naruszenie wymogów ww. zarządzenia. Nie zamieszczono, bowiem informacji o wyborze

⁶² Zmiana wynikała m.in. z potrzeby aktualizacji części strategii dotyczącej zapewnienia bezpieczeństwa informatycznego, sposobu zarządzania zasobami informatycznymi oraz rozwoju IT PFRON, przy zachowaniu działań zmierzających do przeniesienia/pozyskania praw własności bądź licencji na modyfikacje i rozwój systemów dziedzinowych.

⁶³ Określona na ten cel kwota 14.400 tys. zł nie została wydatkowana, gdyż nie nastąpiła planowana zmiana formy funkcjonowania Funduszu i jego siedziby.

⁶⁴ Z uwagi na uzyskanie nieodpłatnego oprogramowania z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

⁶⁵ Wydatki te poniesione zostały m.in. na: utrzymanie, serwisowanie i modyfikacje użytkowanych w PFRON systemów informatycznych oraz sprzętu komputerowego; szkolenia pracowników; opłaty za administrowanie i czyszcze za wynajmowane pomieszczenia.

⁶⁶ W łącznej kwocie 78.493 tys. zł (bez wydatków w wysokości: 52.280,9 tys. zł dotyczących wynagrodzeń, 10.072 tys. zł dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne i wpłat na Fundusz Pracy, 186.640,5 tys. zł dotyczących odpisu aktualizującego wartość należności). W badanej próbie wydatków, wydatki majątkowe wyniosły 21.732,3 tys. zł, tj. 65%.

⁶⁷ W 2015 r. w Biurze Funduszu z wyłączeniem procedur określonych przepisami *Prawa zamówień publicznych* realizowano 114 umów o łącznej wartości 3.657 tys. zł.

⁶⁸ Zarządzenie to było poprzedzone zarządzeniem Prezesa Zarządu PFRON nr 126/2014 z dnia 20 października 2014 r. w sprawie realizacji zamówień publicznych z wykonawcami o wartości nieprzekraczającej 30.000 tys. euro.

najkorzystniejszej oferty na stronie internetowej PFRON. Przyczyną była błędna interpretacja zapisów zarządzenia przez jedną z komórek organizacyjnych Funduszu.

3.2.2. Realizując zalecenia pokontrolne NIK, Fundusz w 2015 r. kontynuował działania podjęte w latach poprzednich, dotyczące przejścia od wykonawców praw majątkowych (m.in. do kodów źródłowych i dokumentacji) do użytkowanych systemów informatycznych. Miało to na celu umożliwienie zakupu usług dotyczących użytkowania tych systemów w trybie konkurencyjnym. W wyniku tego PFRON uniezależnił się od dotychczasowych wykonawców/autorów oraz stał się właścicielem wszystkich kluczowych użytkowanych systemów informatycznych realizujących zadania statutowe⁶⁹.

Działania te polegały w szczególności na wprowadzeniu nowych elementów zarządczych (w tym w zakresie katalogu usług informatycznych i poprawy ich jakości), zakupu praw do modyfikacji i rozwoju aplikacji, rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej, czy polityki bezpieczeństwa. Skutkowało to zawarciem m.in. umowy na świadczenie usług specjalistycznych, związanych z zaprojektowaniem i budową systemu zarządzania, utrzymaniem i rozwojem systemów teleinformatycznych, w celu efektywnego wykonywania zadań związanych z realizowanymi umowami dla systemów dziedzicznych (e-PFRON2 i SODiR) oraz umożliwienia wdrożenia systemu Service Desk – jako podstawowego narzędzia obsługi zdarzeń (awarii, błędów, problemów).

3.2.3. Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 52.280,9 tys. zł i stanowiły 100% wielkości planowanej oraz 46% wydatków i kosztów poniesionych na działalność bieżącą Funduszu. Wydatki te były równe wydatkom zrealizowanym w 2014 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2015 r. wyniosło 4.500 zł i było wyższe niż w 2014 r. o 87 zł, tj. o 2%. W planie na 2015 r. przewidziano zatrudnienie pracowników na 987,34 etatach. Przeciętne zatrudnienie (w osobach, w przeliczeniu na pełne etaty) wyniosło 968,05 etatu i było niższe o 19,29 etatu. Wynikało to m.in. z wygaśnięcia umów o pracę zawartych na czas trwania projektów współfinansowanych ze środków UE w odniesieniu do 17 osób.

3.2.5. W dniu 31 grudnia 2015 r. zobowiązania niewymagalne PFRON wyniosły 75.451 tys. zł i dotyczyły m.in. nadpłat z tytułu wpłat pracodawców (55.215,3 tys. zł), rozrachunków z ZUS, wadium i kaucji z tytułu zawartych umów, rozliczeń ZFŚS (10.489,5 tys. zł) oraz płatności związanych z bieżącym funkcjonowaniem Funduszu (6.565 tys. zł). Zobowiązania te były wyższe o 3.640,7 tys. zł (o 5%) niż na koniec 2014 r. Na koniec 2015 r. w PFRON nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

3.3. Dotacje

W 2015 r. dotacja z budżetu państwa zaplanowana dla PFRON w wysokości 745.360 tys. zł i przekazana w tej wysokości przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, została wykorzystana w kwocie 741.466,5 tys. zł (tj. 99,5%) na:

- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (715.360 tys. zł)⁷⁰,
- zrekompensowanie gminom 50% utraconych dochodów na skutek zastosowania ustawowych zwolnień dla zakładów pracy chronionej lub zakładów aktywizacji zawodowej z uiszczenia podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych (26.106,5 tys. zł)⁷¹. Niższe wykorzystanie dotacji na to zadanie wynikało m.in. z dokonanych przez gminy korekt złożonych wniosków o przekazanie przez PFRON kwoty rekompensującej utracone dochody⁷². Niewykorzystane środki z dotacji w kwocie 3.893,5 tys. zł zostały terminowo zwrócone na rachunek bankowy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁶⁹ Systemy: SODiR, NEO, SOF2, e-PFRON (System obsługi deklaracji i informacji składanych przez pracodawców z tytułu wpłat obowiązkowych).

⁷⁰ Określona w art. 46a ust. 1 pkt 1 *ustawy o rehabilitacji*.

⁷¹ Określona w art. 46a ust. 1 pkt 2 *ustawy o rehabilitacji*.

⁷² Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków PFRON (Dz. U. Nr 166, poz. 1616, ze zm.) gmina ma prawo do złożenia korekty wniosku w terminie 14 dni od dnia wyjścia na jaw okoliczności uzasadniających złożenie korekty.

3.4. Stan Funduszu

W dniu 1 stycznia 2015 r. stan Funduszu wyniósł 376.115,3 tys. zł, tj. o 81.355,3 tys. zł (27,6%) więcej niż planowano w ustawie budżetowej na 2015 r. oraz o 81.669,2 tys. zł (17,8%) mniej, niż na początek 2014 r. W stanie Funduszu największy udział miały środki pieniężne (z lokatami) w kwocie 365.130,5 tys. zł. Na poziom Funduszu miało m.in. wpływ zrealizowanie w 2014 r. przychodów z tytułu wpłat pracodawców na PFRON w kwocie o 43.005 tys. zł wyższej niż planowano. W dniu 31 grudnia 2015 r. stan Funduszu wyniósł 476.186,5 tys. zł, tj. o 343.021,5 tys. zł więcej od planu wg *ustawy budżetowej* (257,6%) i o 100.071,2 tys. zł (26,6%) więcej od stanu Funduszu na 1 stycznia 2015 r. Główną przyczyną wyższego niż planowano stanu Funduszu było uzyskanie wyższych niż planowano przychodów (o 91.873 tys. zł) oraz zrealizowanie w 2015 r. wydatków na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników w kwocie niższej o 116.164 tys. zł od wielkości planowanej. Ponadto niższe o 39.004 tys. zł było wykonanie wydatków i zakupów inwestycyjnych (własnych). Wyższy stan Funduszu na koniec roku przełożył się na uzyskanie wyższych środków pieniężnych w wysokości 421.390 tys. zł, tj. o 249.389 tys. zł więcej od kwoty określonej w *ustawie budżetowej* (172.001 tys. zł).

4. Sprawozdania

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego PFRON w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz kwartalnych sprawozdań (za IV kwartał 2015 r.): z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2015 r. planu finansowego PFRON (Rb-40), z wykonania planu finansowego funduszu celowego (Rb-33), o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N), zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kontrola wykazała, że sprawozdania Rb-40, Rb-33, Rb-Z i Rb-N zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia: 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej i 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania te przekazują prawdziwy obraz przychodów i wydatków, a także należności i zobowiązań w 2015 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach są zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania planu finansowego PFRON w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) były zgodne z ewidencją księgową. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym.

5. Księgi rachunkowe

Stosowane w PFRON zasady rachunkowości spełniały wymogi określone w art. 10 *ustawy o rachunkowości*. Obowiązujące w Funduszu procedury dotyczące kontroli zarządczej zawierały elementy kontroli operacji finansowych i gospodarczych oraz regulowały zasady obiegu i kontroli dokumentów księgowych. Procedury te wskazywały m.in. na konieczność sprawdzenia dowodów księgowych w zakresie kontroli wstępnej, merytorycznej i formalno-rachunkowej w tym w odniesieniu do dekretacji⁷³. Dotyczyły także kontroli dokonywanych wydatków ze środków PFRON, przygotowywania sprawozdań z wykonania planu finansowego oraz zasad i trybu wyznaczania celów PFRON, określania mierników ich realizacji, jak również zasad monitorowania ich osiągnięcia.

W wyniku przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych oraz bezpośredniego badania próby 95 dowodów i odpowiadających im zapisów księgowych, tj. 5,6% zbioru dowodów i zapisów księgowych stanowiących populację wydatków⁷⁴ o wartości 33.344,7 tys. zł (w tym 72 o wartości 32.250,6 tys. zł wylosowanych metodą monetarną⁷⁵ oraz 23 o wartości 1.094,1 tys. zł dobranych w sposób celowy)

⁷³ Zakwalifikowanie dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych poprzez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych, tj. podanie konta i paragrafu klasyfikacji budżetowej.

⁷⁴ Badana populacja: 1.696 zapisów księgowych i odpowiadającym im dowodów księgowych o wartości 54.059,7 tys. zł.

⁷⁵ Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

stwierdzono, że dowody i odpowiadające im zapisy księgowe zostały sporządzone poprawnie pod względem formalnym.

Badanie wiarygodności zapisów księgowych, tj. prawidłowości ich ujęcia w urządzeniach księgowych wykazało, że z wyjątkiem dwóch przypadków, zostały one ujęte we właściwej wartości w okresie sprawozdawczym oraz ze wskazaniem odpowiednich kont i podziałek klasyfikacji budżetowej. Ujęto w księgach rachunkowych dwa zapisy księgowe na kwotę 16,2 tys. zł w innych miesiącach niż nastąpiła operacja gospodarcza, co było niezgodne z art. 20 ust. 1 *ustawy o rachunkowości*. Nie miało to jednak wpływu na sprawozdawczość PFRON. Ponadto, w dekretacji dwóch dowodów księgowych na kwotę 15,2 tys. zł wskazano do ujęcia w księgach rachunkowych niewłaściwe paragrafy klasyfikacji budżetowej, przy czym tylko jeden dowód księgowy (na kwotę 2,9 tys. zł) został zaewidencjonowany w błędnym paragrafie. Było to niezgodne z załącznikiem nr 4 (*Klasyfikacja paragrafów wydatków i środków*) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. Naruszało to także przepisy art. 22 ust. 1 *ustawy o rachunkowości*. Ten przypadek miał wpływ na sprawozdawczość kwartalną i roczną Funduszu (sprawozdanie Rb-33), ponieważ o kwotę 2,9 tys. zł zawyżona została wartość wykazana w § 302, a zaniżona w § 421.

Zdaniem NIK, stwierdzone w toku kontroli błędy w zakresie dekretacji dowodów księgowych wskazują na niepełną realizację zeszłorocznych dwóch wniosków pokontrolnych dotyczących: podjęcia działań skutkujących wyeliminowaniem błędów w zakresie dekretacji, ujmowania dowodów w niewłaściwych okresach i błędnego wskazywania paragrafów wydatków oraz wzmocnienia funkcjonujących mechanizmów kontroli zarządczej w odniesieniu do systemu finansowo-księgowego. Niemniej jednak NIK zauważa, że w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się skala nieprawidłowości w zakresie dekretacji dowodów księgowych z 6,9% badanej próby⁷⁶ na 4,2% (tj. o 2,7%).

Ponadto stwierdzono, że w księgach rachunkowych PFRON odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na Fundusz nie były tworzone niezwłocznie po zaistnieniu przesłanek wskazujących na konieczność ich utworzenia, co zostało opisane w pkt. 1.1.1 informacji o wynikach kontroli.

6. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym

W budżecie w układzie zadaniowym dla PFRON określono zadania w dwóch funkcjach państwa: funkcji 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* oraz funkcji 14 *Rynek pracy*. Zadania, podzadania i działania ujęte w planowanych wydatkach Funduszu w układzie zadaniowym oraz treść ich celów odzwierciedlały priorytety i obszar działalności PFRON określone w ustawie o rehabilitacji.

W ramach funkcji 13 i zadania 13.1. *Pomoc i integracja społeczna*⁷⁷ Fundusz realizował podzadanie 13.1.3. *Wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans zawodowych i integracji społecznej osób niepełnosprawnych*⁷⁸, na które wydatkował środki w wysokości 1.129.129,4 tys. zł, co stanowiło 97,2% planu po zmianach.

Miernikiem realizacji celu podzadania była „liczba osób niepełnosprawnych, objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji”. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania (13.1.3.1., 13.1.3.2., 13.1.3.4.), dla których również określono cele i mierniki ich wykonania. Wielkość miernika dla podzadania, w planie po zmianach wynosiła 966.826 osób niepełnosprawnych. Miernik osiągnięto na poziomie 883.251 osób, które zostały objęte wsparciem. Stanowiło to 97,9% wielkości planowanej. Wpływ na wysokość miernika miał m.in. stopień realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej przez samorządy powiatowe, które w drodze uchwały samodzielnie określały poziom i sposób wykorzystania środków otrzymanych z Funduszu na te zadania.

⁷⁶ W 2014 r. nieprawidłowości w zakresie dekretacji wystąpiły w dziewięciu dowodach na 131 badanych.

⁷⁷ Zadanie to było realizowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

⁷⁸ Celem podzadania było objęcie całej populacji osób niepełnosprawnych różnymi formami rehabilitacji adekwatnymi do profilu niepełnosprawności.

W ramach funkcji 14, zadania 14.1. *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu*⁷⁹, Fundusz realizował podzadanie 14.1.5. *Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych*⁸⁰, na które wydatkował środki w wysokości 3.471.020,6 tys. zł, co stanowiło 95,1% planu po zmianach.

Miernikiem realizacji celu była „liczba osób objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji zawodowej”. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania (14.1.5.1, 14.1.5.2., 14.1.5.3.), dla których określono cele oraz mierniki ich realizacji. Wielkość miernika dla podzadania, w planie po zmianach wynosiła 394.066 osób niepełnosprawnych. Miernik został osiągnięty na poziomie 375.430 osób, które zostały objętych wsparciem. Stanowiło to 96,4% wielkości planowanej. Wpływ na wysokość miernika miało m.in. niższe niż zakładano zatrudnienie osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej, które otrzymały wsparcie ze środków PFRON.

W Funduszu, zgodnie z obowiązującą w tym zakresie procedurą⁸¹ prowadzony był, w cyklu kwartalnym, monitoring stopnia realizacji wydatków oraz osiągniętych wartości mierników dla działań i podzadań. W jego wyniku na bieżąco korygowane były zarówno wielkości planowanych wydatków jak i wartości mierników, stosownie do zmian wprowadzonych do budżetu PFRON w układzie tradycyjnym. Wykonanie planu wydatków w układzie zadaniowym (po zmianach) wykazano w kwocie równej kwocie wykonania planu wydatków w układzie tradycyjnym (po zmianach).

⁷⁹ Zadanie 14.1. było realizowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

⁸⁰ Celem podzadania było zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo.

⁸¹ Instrukcja SZJ nr I-8.2.4-02 „Przygotowywanie sprawozdań z wykonania planu finansowego”.

Załączniki

Załącznik 1. Wykonanie planu finansowego PFRON w 2015 r.
Część A

Poz.	Treść	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok 2015			% (6:3)	% (6:4)	% (6:5)
			plan wg ustawy budżetowej **	plan po zmianach	wykonanie			
			w tysiącach złotych					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	4 760 352	4 808 947	4 808 947	4 600 150	96,63%	95,66%	95,66%
1	Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami - art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	58 118	40 000	2 848	2 569	4,42%	6,42%	90,20%
2	Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej - art. 47 ust. 1 pkt 2	68 017	48 000	48 000	21 118	31,05%	44,00%	44,00%
3	Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 26a	2 956 244	3 020 000	2 980 196	2 903 836	98,23%	96,15%	97,44%
4	Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 47 ust. 2	50 159	60 000	60 000	52 213	104,10%	87,02%	87,02%
5	Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz - art. 47 ust. 1 pkt 4 lit.b	1 657	2 500	3 500	1 286	77,63%	51,44%	36,74%
6	Refundacja kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących art. 20b	1	3	3		0,00%	0,00%	0,00%
7	Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej - art. 47 ust. 1 pkt 4 lit.a	143 892	74 419	105 760	98 004	68,11%	131,69%	92,67%
8	Dofinansowanie oprocentowania kredytów bankowych - art. 32 ust. 1 pkt 1	2 320	3 000	2 500	1 511	65,14%	50,37%	60,45%
9	Zwrot kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych - art. 32 ust. 1 pkt 2	5 947	7 000	6 307	5 864	98,61%	83,78%	92,98%
10	Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne - art.25a	85 770	94 610	94 610	89 901	104,82%	95,02%	95,02%
11	Zadania zlecane - art. 36	210 852	173 700	180 954	178 457	84,64%	102,74%	98,62%
12	Przelewy redystrybucyjne wymienione w części B pkt III ppkt 6	878 729	880 400	915 783	913 825	103,99%	103,80%	99,79%
13	Wydatki bieżące (własne), z tego:	284 263	336 247	336 247	300 394	105,67%	89,34%	89,34%
13.1	- wynagrodzenia osobowe	52 282	52 282	52 282	52 281	100,00%	100,00%	100,00%
13.2	- wynagrodzenia bezosobowe	884	1 200	1 200	1 015	114,79%	84,55%	84,55%
13.3	- składki na ubezpieczenia społeczne	8 722	9 392	9 392	9 040	103,64%	96,25%	96,25%
13.4	- składki na Fundusz Pracy	1 003	1 311	1 311	1 032	102,99%	78,76%	78,76%
13.5	- zakup usług, w tym:	30 643	47 189	47 189	30 353	99,05%	64,32%	64,32%
13.5.1	- remonty	860	1 616	1 616	1 202	139,70%	74,38%	74,38%
13.6	- pozostałe, z tego:	17 529	29 873	29 873	20 033	114,28%	67,06%	67,06%
13.6.1	- amortyzacja (umorzenia)	12 387	20 990	20 990	12 348	99,68%	58,83%	58,83%
13.6.2	- inne	5 142	8 883	8 883	7 685	149,44%	86,51%	86,51%
13.7	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	173 200	195 000	195 000	186 641	107,76%	95,71%	95,71%
14	Wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń	2 850	3 716	3 716	3 463	121,49%	93,19%	93,19%
15	Wydatki inwestycyjne (własne) i zakupy inwestycyjne (własne)	9 860	62 633	62 633	23 629	239,64%	37,73%	37,73%
16	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	247	1 719	4 140	2 568	1041,09%	149,42%	62,04%
17	Dofinansowanie kosztów szkolenia, o których mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się - art. 47 ust.1 pkt 4 lit.c	1 427	1 000	1 750	1 511	105,85%	151,07%	86,33%

Część B

Poz.	Treść	Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok 2015			%	%	%
			plan wg ustawy budżetowej **	plan po zmianach	wykonanie			
1	Stan funduszu na początek roku	457 784	294 760	294 760	376 115	82,16%	127,60%	127,60%
	w tym:							
1	Środki pieniężne	454 072	301 954	301 954	365 131	80,41%	120,92%	120,92%
2	Należności, w tym:	737 178	837 612	837 612	770 521	104,52%	91,99%	91,99%
2.1	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	565 840	610 000	610 000	530 740	93,80%	87,01%	87,01%
2.2	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	2 180	5 380	5 380	2 113	96,92%	39,27%	39,27%
3	Zobowiązania, z tego:	-109 578	-62 772	-62 772	-71 810	65,53%	114,40%	114,40%
3.1	pozostałe	-109 578	-62 772	-62 772	-71 810	65,53%	114,40%	114,40%
3.1.1	w tym: wymagalne							
II	Przychody	4 668 823	4 584 719	4 584 719	4 676 592	100,17%	102,00%	102,00%
1	Dotacje z budżetu państwa, z tego:	745 360	745 360	745 360	741 467	99,48%	99,48%	99,48%
1.1	- dla państwowego funduszu celowego	745 360	745 360	745 360	741 467	99,48%	99,48%	99,48%
1.1.1	- zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych - art. 46a ust.1 pkt2	27 500	30 000	30 000	26 107	94,93%	87,02%	87,02%
1.1.2	- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych - art. 46a ust.1 pkt1	717 860	715 360	715 360	715 360	99,65%	100,00%	100,00%
2	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	59 475	46 900	46 900	47 915	80,56%	102,16%	102,16%
3	Składki i opłaty	3 651 852	3 622 369	3 622 369	3 620 947	99,15%	99,96%	99,96%
4	Przelewy redystrybucyjne	1 400	1 331	1 331	2 104	150,25%	158,06%	158,06%
5	Pozostałe przychody	210 735	168 759	168 759	264 159	125,35%	156,53%	156,53%
5.1	w tym: odsetki	89 764	16 785	16 785	52 740	58,76%	314,27%	314,27%
III	Koszty realizacji zadań	4 760 352	4 808 947	4 808 947	4 600 150	96,63%	95,66%	95,66%
1	Dotacje na realizację zadań bieżących	3 404 995	3 429 882	3 419 095	3 317 491	97,43%	96,72%	97,03%
1.1	dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych	145 938	128 177	154 539	139 633	95,68%	108,94%	90,35%
1.1.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	135 735	120 977	147 339	136 465	100,54%	112,80%	92,62%
1.1.2	- środki na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków UE	10 203	7 200	7 200	3 168	31,05%	44,00%	44,00%
1.2	dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	3 259 058	3 301 705	3 264 556	3 177 857	97,51%	96,25%	97,34%
1.2.1	- środki na zadania ustawowe (bez współfinansowania)	3 259 058	3 301 705	3 264 556	3 177 857	97,51%	96,25%	97,34%
2	Transferów na rzecz ludności, z tego na:	4 278	4 716	5 466	4 974	116,27%	105,46%	90,99%
2.1	- różne wydatki na rzecz osób fizycznych	1 427	1 000	1 750	1 511	105,85%	151,07%	86,33%
2.2	- wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	2 850	3 716	3 716	3 463	121,49%	93,19%	93,19%
3	Środki z Unii Europejskiej	57 815	40 800	40 800	17 950	31,05%	44,00%	44,00%
4	Koszty własne	284 263	336 247	336 247	300 394	105,67%	89,34%	89,34%
4.1	wynagrodzenia, z tego:	53 166	53 482	53 295	50 249	100,24%	99,65%	99,65%
4.1.1	- osobowe	52 282	52 282	52 282	52 281	100,00%	100,00%	100,00%
4.1.2	- bezosobowe	884	1 200	1 200	1 015	114,79%	84,55%	84,55%
4.2	składki na ubezpieczenia społeczne	8 722	9 392	9 392	9 040	103,64%	96,25%	96,25%
4.3	składki na Fundusz Pracy	1 003	1 311	1 311	1 032	102,99%	78,76%	78,76%
4.4	zakup usług, w tym:	30 643	47 189	47 189	30 353	99,05%	64,32%	64,32%
4.4.1	- remonty	860	1 616	1 616	1 202	139,70%	74,38%	74,38%
4.5	pozostałe, z tego:	17 529	29 873	29 873	20 033	114,28%	67,06%	67,06%
4.5.1	- amortyzacja (umorzenia)	12 397	20 990	20 990	12 348	99,68%	58,83%	58,83%
4.5.2	- inne	5 142	8 883	8 883	7 685	149,44%	86,51%	86,51%
4.6	- odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności	173 200	195 000	195 000	186 641	107,76%	95,71%	95,71%
5	Koszty inwestycyjne, w tym:	130 026	115 183	87 416	42 948	33,03%	37,29%	49,13%
5.1	-dotacje inwestycyjne	120 166	52 550	24 783	19 319	16,08%	36,76%	77,95%
5.1.1	-dla sektora finansów publicznych	117 021	47 350	21 055	15 821	13,52%	33,41%	75,14%
5.1.2	-dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	3 145	5 200	3 728	3 498	111,23%	67,27%	93,83%
6	Przelewy redystrybucyjne	878 729	880 400	915 783	913 825	103,99%	103,80%	99,79%
	z tego dla:							
6.1	- samorządów wojewódzkich na realizację zadań	145 472	146 341	146 341	145 627	100,11%	99,51%	99,51%
6.2	- samorządów wojewódzkich na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań	3 637	3 659	3 659	3 641	100,11%	99,50%	99,50%
6.3	- samorządów powiatowych na realizację zadań	711 824	712 585	747 105	745 906	104,79%	104,68%	99,84%
6.4	- samorządów powiatowych na pokrycie kosztów obsługi realizowanych zadań	17 796	17 815	18 678	18 651	104,81%	104,69%	99,86%
7	Zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości	247	1 719	4 140	2 568	1041,09%	149,42%	62,04%
IV	Stan funduszu na koniec roku (H+III) *	376 115	133 165	133 165	476 186	126,61%	357,59%	357,59%
	w tym:							
1	Środki pieniężne	365 131	172 001	172 001	421 390	115,41%	244,99%	244,99%
2	Należności, w tym:	770 521	808 710	808 710	817 077	106,04%	101,83%	101,83%
2.1	- należności z tytułu wpłat obowiązkowych	530 740	610 000	610 000	515 437	97,12%	84,50%	84,50%
2.2	- należności z tytułu udzielonych pożyczek	2 113	5 637	5 637	2 082	99,05%	37,12%	37,12%
3	Zobowiązania, z tego:	-71 810	-68 813	-68 813	-75 451	105,07%	109,65%	109,65%
3.1	pozostałe:	-71 810	-68 813	-68 813	-75 451	105,07%	109,65%	109,65%
3.1.1	w tym: wymagalne							

*) Stan funduszu na koniec roku w kolumnie „Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy” powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie 9.860 tys. zł.

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie „Plan według Ustawy Budżetowej” powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie 62.633 tys. zł.

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie „Plan po zmianach” powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie 62.633 tys. zł.

Stan funduszu na koniec roku w kolumnie „Wykonanie 2015 roku” powiększają wydatki inwestycyjne własne i zakupy inwestycyjne własne w kwocie 23.629 tys. zł.

**) Ustawa budżetowa na rok 2015 z 15 stycznia 2015 r.

Dane na podstawie sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego PFRON w 2015 r.

Załącznik 2. Liczba pracodawców, którym wypłacono dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych ze środków PFRON i wartość tego dofinansowania

Wyszczególnienie	Liczba pracodawców			Liczba zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych		
	2014:2015			2014:2015		
	osób	2014=100		osób	2014=100	
Rynek chroniony	1 415	1 292	91,3%	199 587	171 870	86,1%
Rynek otwarty	25 975	29 621	114%	130 192	154 527	118,7%
Rynek mieszany	5	5	100%	222	94	42,3%
Ogółem	27 395	30 918	112,9%	330 001	326 491	98,9%
w tym nowozatrudnieni	5 267	5 612	106,6%	16 154	16 753	103,7%

Wartość dofinansowania do wynagrodzeń (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2014	2015	3:2
1	2	3	4
Dofinansowanie do wynagrodzeń	2 956 243,6	2 903 835,9	98,2%
w tym nowozatrudnieni	82 526,5	87 293,5	105,8%
w tym nowozatrudnieni	79 052,5	82 526,5	104,4%

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w PFRON

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2014			Wykonanie 2015			
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	8:5
		etaty	tys. zł	zł	etaty	tys. zł	zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ogółem	987,34	52.282	4.413	968,05	52.281	4.500	101,9
1.1.	Zarząd Funduszu	2,94	465	13.150	3	710	19.722	149,6
1.2.	Administracja, w tym:	984,40	51.817	4.387	965,05	51.571	4.453	101,5
	Biurow Funduszu	658,89	36.634	4.633	646,30	36.565	4.715	101,8
	Oddziały	328,45	15.648	3.970	321,75	15.716	4.071	102,5

Dane na podstawie Sprawozdania z realizacji planu rzeczowo-finansowego PFRON w 2015 r. (marzec 2016 r.).

Załącznik 4. Kalkulacja oceny ogólnej w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Oceny wykonania planu finansowego PFRON dokonano stosując kryteria⁸² oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 roku⁸³.

Przychody: 4.676.591,9 tys. zł

Wydatki: 4.600.150 tys. zł

Łączna kwota G: 9.276.741,9 tys. zł (kwota dochodów + kwota wydatków)

Waga przychodów w łącznej kwocie Wp = 0,5041

Waga wydatków/kosztów w łącznej kwocie: Ww = 0,4959

Ocena cząstkowa przychodów z kalkulacji: pozytywna (5)

Ocenę tę obniżono o jeden punkt (do 4) w związku ze stwierdzonymi dwoma przypadkami opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności, co wskazuje na nie w pełni skuteczne działanie mechanizmów kontroli zarządczej w tym zakresie oraz niepełną realizację zeszłorocznego wniosku pokontrolnego NIK.

Ocena cząstkowa wydatków z kalkulacji: pozytywna (5)

Ocenę tę obniżono o jeden punkt (do 4) z uwagi na stwierdzone w trakcie kontroli pojedyncze przypadki niewłaściwej dekretacji dowodów księgowych, co wskazuje na nie w pełni skuteczne działanie mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych oraz niepełną realizację dwóch zeszłorocznych wniosków pokontrolnych NIK.

Wynik końcowy Wk: $4 \times 0,5041 + 4 \times 0,4959 = 4$

Ocena ogólna: pozytywna

⁸² <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁸³ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>

Załącznik 5. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Komisja Finansów Publicznych Sejmu RP
8. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
9. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP
10. Minister Finansów
11. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
12. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
13. Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych